

BØRNEBES
20 U-LANDS
16 KALENDER

Amals HEMMELIGHED

HENRIK EINSPOR

DANIDA

Henrik Einspor

Henrik Einspor er en af de mest kendte børnebogsforfattere i Danmark i disse år. Han har skrevet over hundrede bøger og fortællinger til børn og unge – og der kommer hele tiden nye til.

Mange skolebørn kender allerede hans bogserier om Max Skræk, Jack Stump, Ali Zongo og Hansi Hønegal. De har alle det til fælles, at de blander gys og grin og hele tiden sender læseren i nye, overraskende retninger. Han har også skrevet mere alvorlige bøger. For eksempel ”Vintersorg” og ”Alt godt fra havet”, der blev nomineret til Orla-prisen. De er bygget over gamle, danske folkesagn.

Ud over at skrive har Einspor selv rejst på eventyr rundt om i verden. Han har dykket med hajer i Sydafrika og besteget bjerge, blandt andet Kilimanjaro i Tanzania. Han har også været på opdagelse i tropiske jungler, hvor kryb, komodoaraner og majaruiner har givet ham inspiration til hans bøger.

Når han ikke skriver, driver han sit eget forlag. Han er også en af idémændene bag ”Gratis Børnebøger”-kampagnerne, som hvert år giver flere hundrede tusinde børn mulighed for gratis at læse e-bøger i sommerferien og vinterferien.

BESØG

2016.U-LANDSKALENDER.DK

Oplev spændende film, fakta og fotos fra Tanzania og de steder, bogen foregår.

FORFATTER: Henrik Einspor

FOTO: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen

ILLUSTRATIONER: Dorte Bengtson

LAYOUT/REPRO: Publikum Kommunikation, Morten Bak

FAKTASTOF: Michael Larsen og Christian Vaabensted

REDAKTION OG PROJEKTLEDELSE: Publikum Kommunikation, Christian Vaabensted

- **Websitet** 2016.u-landskalender.dk rummer et stort undervisningsmateriale om bogen og om Tanzania. Desuden rummer det en masse sjov indsigt om Tanzania for børn med film, fakta og billeder.
- **Lydbøger:** ”Amals hemmelighed” og de tre fabler findes som lydbøger på 2016.u-landskalender.dk.
- Der er en tilhørende **lærervejledning** på 48 sider.
- **PDF** af bøgerne findes på 2016.u-landskalender.dk.
- **Trykte bøger** kan bestilles på www.danida-publikationer.dk.

TRYK: Rosendahls-Schultz Grafisk.

Sat med Gotham.

ISBN (trykt udgave): 978-87-7087-956-9

ISBN (PDF-udgave): 978-87-7087-957-6

ISBN (trykt klassesæt): 978-87-7087-960-6

ISBN (trykt lærervejledning): 978-87-7087-958-3

ISBN (PDF, lærervejledning): 978-87-7087-959-0

Udgivet af Udenrigsministeriet

AF HENRIK EINSFOR

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen

Tegninger: Dorte Bengtson

Layout: Morten Bak

Faktasider: Michael Larsen

Redaktion: Christian Vaabensted

NORDAMERIKA

SYDAMERIKA

EUROPA

AFRIKA

Danmark

DR Congo
Uganda
Kenya
Rwanda
Burundi
Zambia
Malawi
Mozambique

ASIEN

ANTARKTIS

Velkommen til Tanzania

Tanzania ligger i Østafrika ud til havet. Havet hedder Det Indiske Ocean. Tanzania har også grænser til hele otte andre lande.

I Tanzania er der store sletter, hvor der lever en masse vilde dyr. Hvert år kommer der mange turister på besøg i landet for at tage på safari og se dyrene. Nogle af dem bestiger Kilimanjaro, der er Afrikas højeste bjerg. Mange turister tager også på ferie på øen Zanzibar, som er en del af Tanzania.

De fleste mennesker i Tanzania er meget fattige. Derfor flytter mange familier væk fra landsbyerne og ind til de store byer. De håber, de kan finde et arbejde i byen, så de får råd til et bedre liv.

Den største by i Tanzania hedder Dar es Salaam. Her bor der lige nu næsten lige så mange mennesker som i hele Danmark. Men hvert år bliver byen bare større og større.

De fleste af de nye familier bygger sig et lille hus ude i udkanten af byen. En af disse nye bydele hedder Chanika. Her bor der rigtig mange børn. Desværre er der ikke ret mange skoler og lærere. Derfor kan der godt være over 200 elever i hver klasse. Der er heller ikke nok bøger, stole og borde. Når skolen er sådan, er det svært for børnene at lære noget.

Derfor går pengene fra Børnenes U-landskalender i år til at lave nogle bedre skoler for børnene i Chanika. Der skal være færre elever i klasserne. Lærerne skal blive bedre til at undervise. Og så skal der være nogle bedre skolegårde, så børnene kan lege.

KAPITEL 1

Seje sko

“Sig efter mig,” siger læreren. Hun taler med høj stemme, mens hun skriver på tavlen: “Renlighed er vigtigt. En ren krop er en sund krop.” Hun udtaler hvert ord langsomt og tydeligt.

Amal ser sig om i klassen. Alle vegne er der fremmede ansigter. Selvom der er propfuldt med børn herinde, kender han ikke et øje. Han er stadig ny, men det er der ingen, der tager sig af her. Ikke en eneste sagde hej til ham, da han kom i morges.

Han sidder næsten forrest. Heldigvis ikke helt oppe ved tavlen, hvor man skal passe på ikke at blive trådt på af lærerens fødder. Der må man også lægge nakken helt tilbage for at se, hvad der står på tavlen.

Men det smarteste var nok at sidde helt forrest, tænker Amal. For den første række børn er nødt til at gå udenfor, hver gang læreren skal skrive på tavlen. Ellers er der ikke plads nok. På den måde får de lige strakt benene.

“Skriv ned,” lyder det fra læreren.

Nu går læreren ud af lokalet, og første række, som har stået udenfor og ventet, kommer ind i klassen igen. De sætter sig ned og noterer flittigt, hvad der står på tavlen.

CHANIKA

Chanika er en del af Tanzanias største by, Dar es Salaam. Chanika minder om en kæmpe landsby. Folk har bygget huse alle vegne på kryds og tværs. Mange har også lidt husdyr.

SAMOSAS

En lille ret mad, der ligner en pude. Yderst er der dej, som er stegt i olie. Inden i er der fyld. I Chanika er fyldt ofte bare ris med krydderier. Men fyldt kan også være grøntsager og kød.

Amal skriver det også i sit hæfte: Det er vigtigt at vaske hænder. Sygdomme lurder i en beskidt hånd. Vask altid hænder, inden du spiser.

Sygdom er noget Amal kender til. Han tænker på sin far. Det var ikke, fordi faren glemte at vaske hænder, at han blev syg. Han fik bare et myggestik. Mere skulle der ikke til.

Amals ben sover. Han flytter lidt på kroppen for at finde en bedre stilling, mens han omhyggeligt skriver ned i sit hæfte. Heldigvis kan han godt læse og skrive. Det lærte han allerede i landsbyen, hvor de kom fra. Før de flyttede til **Chanika**. Dengang alting var anderledes.

I pausen myldrer børnene ud og spreder sig i skolegården. De, som har penge, sætter kurs mod madsælgerne foran skolen. De sælger **samosaer**, hårdkogte æg, mangofrugt, slik og kage, men Amal beholder sine penge i lommen.

Heller ikke i dag skal han have noget at spise. Hans mor har ellers givet ham nogle mønter med til at købe lidt mad. Men igen i dag sparer han dem. Han tænker på det, han vil bruge pengene til. Han mangler ikke ret meget nu. Bare et par dage mere, så har han nok.

Hans mor ved ikke, at han hver dag lægger sine madpenge til side. Men det er jo også hende, som skal overraskes. Hun vil blive så glad, er Amal sikker på.

Lige i dag føles sulten dog særligt slem. Der dufter godt fra madboderne. Amal går hen og ser, hvad de har at byde på. Det koster jo ikke noget at kigge. Men han vil helt sikkert ikke købe noget. Ikke så tæt ved målet. Han må holde ud. På lørdag vil han tage sin lillesøster, Dona, med til markedet for at købe gaven til mor.

Så får Amal øje på en dreng fra klassen. Han ved ikke, hvad drengen hedder. Han har mest lagt mærke til ham, fordi han har de sejeste sko på. Drengen har været henne og købe noget at spise. Han kommer gående med en samosa i den ene hånd og sin mobil i den anden.

Amal kan ikke få øjnene fra de smarte sko. Sådan nogle kunne han godt tænke sig.

“Hej,” siger han og stiller sig op.

Drengen gumler bare på maden og har øjnene på sin mobil.

I næste nu buser han lige ind i Amal. Noget af fyldet fra samosaen falder ud og havner på jorden. Amal kan mærke duften af krydderi. Han har lyst til at tage en stor bid.

“Hey, se nu der, fjols!” Drengen sender ham et uvenligt blik. “Skrid!”

Amal skynder sig at flytte sig, mens han synker sit mundvand og prøver at lade være med at lytte til sin mave, som knurrer højlydt.

Han ser efter drengen. Amal ville give sin højre arm for at eje sådan et par sko. Det ville heller ikke være dårligt med sådan en mobil, for den sags skyld. Men det kan han godt glemme. Det vil hans mor aldrig gå med til. Der er vigtigere ting at bruge penge på. Derfor har Amal ingenting. Lige bortset fra sin hemmelige opsparing, som snart skal bruges.

Mange elever i klassen:

På nogle skoler i Tanzania er der over 200 elever i én klasse. Denne klasse skal have matematik. Det tager lang tid for dem bare at komme ind og ud af klasselokalet. Derfor er der ikke meget tid tilbage til at blive undervist i.

Skriv af fra tavlen:

Undervisningen foregår ved, at læreren skriver noget op på tavlen. Bagefter skal alle eleverne skrive det ned i deres hæfter. Er det også sådan, det foregår i jeres skole?

KAPITEL 2

Gribbene

Amal fik idéen til gaven til mor, da de skulle købe hans skoleuniform. Det er kun en måned siden. Det var en stor dag. Moren var glad. Nu skulle Amal begynde i en helt ny skole. Med mange flere børn. Og næste år skulle Dona også i skole.

Bagefter gik de lidt rundt på markedet og så sig omkring. Og så var det, at de kom forbi et lille værksted, hvor man solgte malerier. Det var **tingatinga**-malerier. Med masser af dyr på.

Mange af malerierne havde én ting til fælles: Man kunne se Kilimanjaro i baggrunden. Det store bjerg.

Før de slog sig ned i Chanika, havde de boet i en landsby ved bjergets fod. Hver dag, når de trådte ud af hytten, så de det majestætiske bjerg med sin krone af sne på toppen.

Her på malerierne var der også malet træer, og enten gik der elefanter, giraffer eller zebraer rundt foran bjerget. Eller en **masai-kriger** med et spyd. Men i baggrunden var der altid Kilimanjaro. Det var mærkeligt at stå her i den store by og se bjerget på et maleri, når de før havde kigget på det hver dag. Altså kigget på det rigtigt i virkeligheden.

“Det er vores bjerg,” udbrød Dona og pegede. Selvfølgelig kunne hun også straks genkende Kilimanjaro.

“Det er det højeste i hele Afrika,” sagde Amal stolt. Som om det var deres private bjerg.

TINGATINGA

Tingatinga er en særlig måde at male på. Malerierne forestiller ofte dyr og bjerge i stærke farver og med en masse mønstre. Tingatinga er opfundet i Tanzania. De bruger cykel-lak som farve og maler på en træplade.

MASAI-KRIGER

Masaierne er et folk, der lever nogle steder i Tanzania ude på landet, hvor de har køer og geder. En masai-kriger skal være god til at jage løver. Hans vigtigste våben er et skjold og et langt spyd.

“Jeg savner det,” lød det fra Dona.

“Også jeg,” sagde moren.

Amal nikkede. De savnede alle tre deres bjerg.

“Bare vi kunne have taget det med,” sagde Dona. “Så kunne vi stadig kigge på det hver dag. Ligesom før.”

“Man kan desværre ikke tage et bjerg med sig, når man rejser,” sukkede deres mor.

Men lige præcis de ord havde givet Amal idéen til gaven: Nej, man kunne måske ikke tage bjerget med sig, men man kunne jo gøre noget andet.

Dengang de boede i landsbyen, før alt gik skævt, havde familien haft et hus og et lille stykke jord. De havde tilmed en ko. Og verdens flotteste udsigt til Kilimanjaro.

Her er lærerværelset:

På skolen er der ikke noget lærerværelse. I stedet sidder alle lærerne udenfor i skolegården. Her sidder de ved små borde og arbejder. De har rigtig mange opgaver fra eleverne, de skal rette igennem.

Her er skolens toilet:

På denne skole har de lige fået nye toiletter. Toiletterne ligner nok ikke dem, I har på jeres skole, men sådan ser de ud i det meste af Tanzania. Selve toilettet er bare et hul i gulvet. Der lugter heller ikke så godt.

Faren arbejdede i et lille hotel i **nationalparken**. Han lavede mad til turisterne, som skulle ud på safari. Han var ofte væk flere uger ad gangen. Imens passede moren og lillesøsteren deres jordstykke. Amal hjalp også til, når han havde fri fra skolen.

Når faren var hjemme, havde han altid en masse spændende at fortælle. Om den mad han havde lavet, og om de dyr han havde set. Af og til måtte de skræmme elefanter og løver væk, som kom for tæt på turisternes hytter. Engang var en bavian også stukket af med en hel kasse brød.

Men så begyndte den dårlige tid.

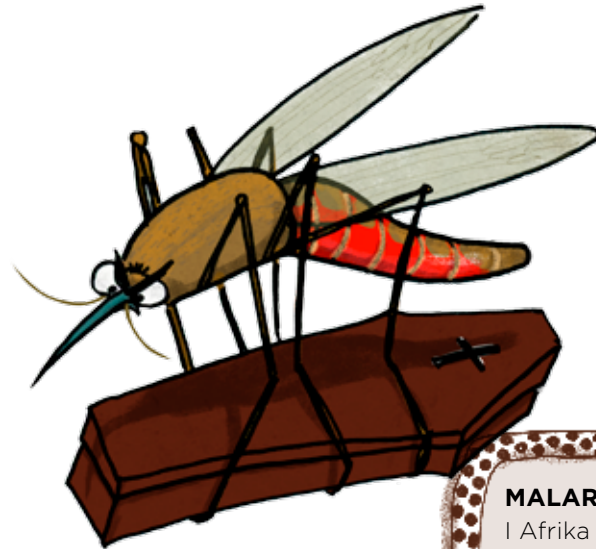
En dag kom faren hjem og var sløj. Det var ikke noget, påstod han, bare en smule feber. Han havde haft det før. Efter han havde været hjemme et stykke tid, friskede han op og rejste tilbage til nationalparken. Men her blev det åbenbart værre.

En dag, da Amal kom hjem fra skole, holdt der en stor bil ved huset, men det var ikke faren, som var kommet hjem. Mange naboer havde samlet sig uden for hytten, men inde i huset var der en uhyggelig stilhed. Moren sad på sengen med et tomt blik. Dona stod bare med store øjne og holdt i hendes skørt. En fremmed mand fra nationalparken stod med en slidt kuffert, farens kuffert.

Her forstod Amal for første gang, at det farligste dyr i Afrika hverken var løver eller bøfler eller slanger. Det var myg. Et stik fra en **malaria-myg** kunne man dø af. Ens far kunne.

NATIONALPARK

Det er et stort område, hvor naturen er beskyttet. De vilde dyr får lov til at leve næsten i fred. Jægerne må ikke skyde et dyr, hvis ikke de har fået lov. Der kommer mange turister på besøg i nationalparkerne. Her kan de opleve naturen og fotografere de vilde dyr.

MALARIA-MYG

I Afrika kan et myggestik være farligt. Myg kan smitte mennesker med sygdommen malaria. Der findes medicin mod malaria nu. Men stadig dør mange mennesker af malaria. Derfor er myggen Afrikas farligste dyr. I Danmark og Europa har mygene ikke malaria.

Selvom man ikke skulle tro det, blev det værre endnu. For snart dukkede farens slægtninge op. De lignede en flok gribbe. De opførte sig også næsten sådan.

Det var faren, som ejede både huset og jorden. Og farens familie krævede at overtage det hele. Det var deres ret, påstod de.

De sagde, at Amals mor ikke ejede noget. Derfor skulle de nu arve det hele. Selv hønsene. Og så måtte moren bare flytte væk og finde på noget andet. Her kunne hun i hvert fald ikke blive.

Enden på det hele blev, at de alle tre måtte forlade deres lille hus og den grønne egn ved foden af bjerget. Der var ikke andet for end at flytte ind til den store by, Dar Es Salaam. Her havde moren en fjern slægtning, tante T'hiku, som kunne huse dem. Moren måtte finde et job, så hun kunne starte et nyt liv.

Og nu var de så her. Hvor Amal ikke kender et øje, og hvor der ikke er et bjerg i miles omkreds.

Alt sammen på grund af en myg.

Heldigvis fik Amal én ting med sig. En ting, som ingen ved noget om. Han fik sin fars lommebog. Den fik gribbene i det mindste ikke fat i. Han holder den godt gemt under sin seng. Den er fyldt med fedtpletter og dufter af savanne og røg og lidt af hans far.

Når Amal savner sin far allermest, finder han bogen frem og kigger i den. De første sider er en lang liste over de dyr, som faren har set på savannen; og han har også tegnet dem!

Faren var god til at tegne. Når han ikke lavede mad, så tegnede han. Ikke kun dyr, også madretter og landskaber. Han har også tegnet Kilimanjaro. Den tegning får igen Amal til at tænke på den hemmelige overraskelse til mor.

Bagest i lommebogen er der opskrifter. Spændende retter, som Amal aldrig har hørt om, men som faren har skrevet ned og tegnet tegninger af. Han har tegnet, hvordan man laver omelet og peanutsauce og tykke pandekager og mange andre ting. Han har også tegnet, hvilke krydderier man skal bruge til hvilke retter. Hver side er fyldt med skitser og notater og mystiske navne;

Zanzibar-mix, Toast og Curry.

Amal kan næsten alle opskrifterne udenad. Nogle gange, når han er sulten, laver han dem inde i sit hoved. Specielt det der Zanzibar-mix lyder lækkert. Han kan næsten fornemme, hvordan det smager, bare ved at se på tegningerne.

ZANZIBAR-MIX

En madret, der er populær i Tanzania. Den kommer fra øen Zanzibar. Det er en tyk suppe med kartofler, mange krydderier og andre gode ting. Der kan for eksempel være kokos i, sød chutney og en speciel slags chips.

Amal drømmer selv om at blive kok en dag. Måske ude i en nationalpark. Han ved godt, at turisterne spiser helt anderledes, end de gør herhjemme, hvor den mest står på linser og bønner. Turisterne vil have toast og omelet og kød, og frugt skåret ud i fine stykker. Men takket være sin fars lommebog skal Amal nok få lært de rigtige fiduser. En dag bliver det ham, som laver mad til folk.

Turisterne elsker safari:

Mange turister tager til Tanzania for at opleve de vilde dyr helt tæt på. Så bliver de kørt ud på de store sletter på safari-tur. Her har en løve lagt sig lige foran en safari-bil. Bilen kan først køre videre, når løven ikke gider at ligge der mere.

Vildt dyreliv:

I Tanzania lever der mange af de store dyr, som du har set i zoo. Der er både elefanter, flodheste, næsehorn og giraffer. Der også løver. Løverne lever i flok. Det er hunnerne, der går på jagt.

KAPITEL 3

Bønner

Da Amal kommer hjem fra skole, sidder hans lillesøster uden for huset sammen med tante T'hiku. De er i gang med at sortere småsten ud af en portion **bønner**.

T'hiku har boet i Chanika i mange år, engang sammen med sin mand, men nu, hvor hun er blevet alene, har hun været så venlig at leje et rum i huset til dem. Til gengæld for at have tag over hovedet må de hoppe og springe for hende, og de må høre på hendes hoste natten lang.

“Nå der har vi ham,” siger den gamle, da hun får øje på Amal. “Så kan man måske få lidt hjælp her.”

Amal skynder sig at skifte tøj, og så sætter han sig og giver sig også til at sortere småsten fra bønnerne. Jo hurtigere de bliver færdige, desto hurtigere kan T'hiku få bønnerne over ilden og koge dem en portion aftensmad. Godt nok drømmer Amal om at blive kok, men at sortere bønner er ikke lige det, han forstår ved at lave mad.

BØNNER

Tørrede bønner er noget af det mad, de spiser allermest i Chanika. Bønnerne bliver først rensat. Det gør man ved at sortere små sten, grene og andet snavs fra. Så bliver bønnerne kogt i en gryde på ilden. Nogle gange spiser man lidt ris, tørret fisk eller grøntsager til.

“Husk, at du har lovet at fortælle mig om overraskelsen,” hvisker Dona til ham. Og hun hvisker det akkurat så højt, at tante T'hiku ikke kan undgå at høre det. Amal laver en tyssende grimasse, men for sent.

“Hvilken overraskelse?” spørger den gamle nysgerrigt.

Sjovt spil med gamle kapsler:

En kapsel fra en plastikflaske og to pinde. Det er alt, hvad drengene skal bruge for at have det sjovt. Spillet går ud på, at man knipser til kapslen for at få den til at rulle i mål. Den, der bruger færrest knips, har vundet.

Kalaha:

Kender du det kugle-spil, der hedder Kalaha? Det er nemt at lave sit eget Kahala-spil af et stykke træ og nogle lerkugler. Man kan også bare grave huller i jorden. Mange børn i Tanzania er rigtigt skrappe til at spille kalaha.

“Ikke noget,” siger Amal og sender Dona et surt blik. Hvorfor kan hun dog aldrig holde mund? Altid skal hun plapre op. Han er glad for, at han ikke har fortalt hende, hvad overraskelsen er, for så ville alle i Chanika vide det, inden solen gik ned.

Heldigvis kommer en af naboerne forbi. Hun og tanten falder i snak og glemmer alt andet. Den gamle gør tegn til Amal og Dona om, at de godt kan stikke af. Det lader de sig ikke sige to gange.

“Skal vi lege?” spørger Dona.

Amal har ikke lyst til at **lege**, slet ikke de pattelege, som hans lillesøster finder på, og hvor kan man overhovedet lege her? Chanika er en hel myretue, og kommer man for langt væk, risikerer man at fare vild. I stedet finder han en skyggefuld plads under et træ.

“Er du sur, fordi jeg kom til at sige det med overraskelsen?” Dona tager plads ved siden af ham.

LEGE

I de store byer i Tanzania er der ingen legepladser. Børnene har heller ikke så meget tid til at lege, fordi de skal hjælpe til derhjemme. De laver det meste legetøj selv. Nogle laver væddeløb med kapsler i sandet. Nogle laver små biler. Nogle spiller bold og laver sanglege.

“Nej, men du kan godt tage og klappe i en anden gang,” siger Amal.

“Sig nu, hvad det er,” plager Dona.

“Du får det at se på lørdag,” siger Amal.

I det samme får Amal øje på noget, som får ham til at glemme alt andet. Henne ved en af boderne står en skikkelse, og selvom han ikke har skoleuniform på, kan Amal genkende ham på lang afstand. Ikke mindst på grund af skoene.

En dejlig dukkert:

På øen Zanzibar ligger byen Stone Town. Her er der en havn, hvor mange børn og unge kommer efter skole for at bade. Der er ingen voksne, som holder øje med dem. Men børnene er også rigtig gode til at svømme.

Børnepasning:

I Tanzania er det helt normalt, at børnene passer deres mindre søskende. For nogle børn betyder det desværre, at de ikke har tid til at komme i skole.

KAPITEL 4

Maxi

“Vent lige her,” siger han til Dona og går derover.

“Hvad skal du?”. Dona vil med.

“Bliv her. Jeg er tilbage om et øjeblik.” Amal gider ikke have søsteren med på slæb. Ikke lige nu.

Drengen med skoene står og taler med ham, som passer boden. Amal nærmer sig. “Hej,” siger han. Drengen sender ham et blik.

“Ham igen,” sukker han og vender øjne.

“Er det en, du kender, Maxi?” spørger fyren i boden. Han har en fodboldtrøje på fra Tanzanias landshold.

Aha, drengen hedder Maxi, tænker Amal.

“Det er bare en, som ikke kan se sig for,” siger Maxi med et skuldertræk.

“Jeg hedder Amal,” siger Amal til fyren i boden. “Vi går i klasse sammen, Maxi og mig.” Han ser på Maxi. “Det er ellers nogle flotte sko, du har?”

Maxi ser lidt mere venlig ud og spørger: “Har du nogen penge?”

Amal ryster på hovedet. Han tænker på pengene i sin lomme. De bliver, hvor de er. “Jeg er helt flad,” beklager han.

“Kan du li’ hiphop?” spørger Maxi så.

Amal beklager, at han desværre ikke lige har en mobiltelefon. Så han hører ikke så meget musik.

“Du ligner også lidt en bondejokke,” siger Maxi. “Hvor kommer du fra?”

“Hjemmefra.”

“Nej, hvilket sted?”

“Oppe nordfra,” siger Amal. “Min far har været kok ude i en nationalpark,” tilføjer han.

“Og det er han ikke mere, eller hvad?” spørger Maxi og kigger op og ned ad Amal.

“Øh, nej. Han blev spist af en løve!” Amal ved ikke, hvor han får det fra. Det ryger bare lige ud af munden på ham. Det lyder på en eller anden måde lidt mere dramatisk end at sige, at faren blev stukket af en myg og døde.

Både Maxi og Tanzania-trøjen kigger på Amal med lidt andre øjne.

“Så din far var kok, men blev selv spist?”

Amal trækker på skuldrene. “Det kan ske, når man arbejder ude blandt de vilde dyr,” siger han.

Gadekøkken:

Overalt i byerne er der små gadekøkkener. Det er små boder, hvor man kan købe lækre og billige ting at spise. Man kan for eksempel købe ristede majs, stegte fisk, kyllinge-spyd eller boller, der er lavet af ris og grøntsager.

Lækker Zanzibar-mix:

Opskriften til denne ret kommer fra krydderi-øen Zanzibar. Der er nemlig mange krydderier i retten. Det kan være nelliker, kardemomme, kanel, chili og gurkemeje. Der er også kokos og kartofler i.

“Jeg har godt hørt om det,” nikker Maxi.

“Har du?” Amal ser overrasket på ham. Næsten lidt lettet.

“Jeg vidste bare ikke, det var din far.”

Amals mave udstøder en høj knurrende lyd. Næsten et løvebrøl. Det er duften fra boden. Amal rømmer sig. Han er næsten helt svimmel af sult.

“Stik ham en i det mindste en **ndizi**,” siger Maxi til ham i boden. “Han er sulten som en løve!”

“Tror du jeg forærer varerne væk?”

“Hold nu op, Jafari, du dør ikke af at være lidt gavmild. Har jeg ikke købt en masse i din bod? Hans far er blevet ædt af en løve, hører du vel. Giv nu løvedrengen lidt at gumle på.”

Bodens ejer mukker, men stikker alligevel Amal en banan, som er brændt lidt på. Maxi skynder sig at brække halvdelen af til sig selv og proppe den i munden.

Amal er ærgerlig over, at han sagde det med løven. Det er lidt svært at tage det tilbage nu. Men hold op, hvor gør det godt at få lidt i maven. Han burde egentlig have gemt lidt til Dona, men pludselig er bananen bare væk. Amal sutter sine fingre rene.

“Der var nok en, som var sulten,” griner Maxi. Han tænder for sin mobil og søger lidt rundt mellem musiknumrene.

“Kender du det nummer her. Det er vildt fedt.”

NDIZI

Overalt på gaderne er der små boder, hvor man kan købe lidt mad. Det kan være ristede majscolber, kage, samosa og mange andre ting. Ndizi er også populært. Det er en ristet, grøn banan. Det er ikke en sød banan. Den smager mere som kartoffel. Og så får man sovs til.

Amal lytter og nikker. Det lyder godt.

“Du må undskylde det henne i skolegården,” siger Amal, da han kan få et ord indført. “Jeg skulle have set mig for.”

“Åh, skidt med det, løvedreng,” siger Maxi.

Bortset fra, at han bruger det der fjollede øgenavn, er Maxi faktisk flink nok, synes Amal. Og hvad han ikke ved om musik, om Chanika og om Dar Es Salaam, det er ikke værd at vide.

Børnene arbejder:

I de fattige familier må børnene hjælpe til med at tjene penge. Pigen her passer familiens bod på markedet. Hun sælger bananer og samosaer. En samosa er dej med fyld af kød og grøntsager.

Ikke tid til skole:

Mange af de større børn må holde op med at gå i skole. I stedet finder de på noget, de kan sælge på gaden. Nogle sælger solbriller eller aviser. Drengen her har lavet sig en bod med tomater og rødløg.

“Bor du her i nærheden?” spørger Amal.

Maxi udstøder et grin. “Jeg bor hos min far. Han laver musik. Han er rapper. Han har en fed lejlighed inde i Dar. I en af **skyskraberne.**”

Amal måber af forbløffelse. “Rapper? Hvad hedder han? Bor du hos ham?”

“Selvfølgelig gør jeg det,” griner Maxi. “Når han altså ikke lige er ude at spille.” Maxi finder et nyt nummer på mobilen og spiller det for Amal. “Hør, det er ham. Cool, ikke?”

Pludselig ser Amal ud af øjenkrogen, at Dona er på vej over til dem. Selvfølgelig kan hun ikke passe sig selv et øjeblik. Pokkers også. Han gider ikke, hun kommer her og blander sig.

“Jeg bliver nødt til at løbe,” siger han og springer af sted.

“Pas på løverne,” råber Maxi tilbage.

I en fart er Amal henne ved Dona og får hende drejet omkring og bugseret i den anden retning.

“Hvem var det, du snakkede med?” spørger hun.

“Bare en,” siger Amal og genner hende med sig. “Kom, vi går hjemad.”

“Hvad var det med løverne?” spørger Dona.

“Åh, det er bare en joke,” siger Amal. “Det fatter du ingenting af.”

Amal tænker igen på sin løgn. Han håber, Maxi har glemt den, når de ses igen. Det skulle nødtigt hedde sig, at Amal lyver. Tænk, hvis det slipper ud, at han har løjet om sin fars død. Pinligt!

SKYSKRABER

En skyskraber er et moderne højhus. Dem er der masser af inde i centrum af Dar es Salaam. Centrum er nemlig helt moderne, omtrent som en moderne by i Europa. Mange i Dar es Salaam kalder bare byen for Dar.

Slagteren har også sin bod på markedet:

Når man skal købe mad, må man gå på markedet. Der er masser af boder. Her hos slagteren på Zanzibar kan du både købe oksekød, lam og kylling. Til gengæld er der ikke noget svinekød. Folk på Zanzibar er nemlig muslimer, og de spiser ikke kød fra grise.

Køb en brugt computer:

Man kan købe alt på markederne, både nye og brugte ting. I Tanzania smider man ikke noget ud, hvis det stadig virker. I stedet for at smide den gamle computer ud, kan den sælges på markedet.

DYRENE'S KAPLØB

I Afrika er løven dyrenes konge. Sådan har det altid været.

Men en dag stod nogle af de andre dyr og drak vand ved vandhullet. Alle mente, at de havde mere ret til at være konge.

"Jeg burde være dyrenes konge," sagde aben. "Jeg kan klatre i træer og plukke frugter. Og jeg kan gå på to ben. Kan løven måske det?"

"Nej, jeg burde være konge," sagde elefanten. "Jeg er den største. Og jeg kan både trutte trompet og blæse vand." Så sugede den en masse vand op i snablen og pustede det ud igen. Der kom en flot regnbue.

"Næ, hov!" sagde giraffen. "Se på mig. Jeg er den højeste. Så jeg skal være konge."

"Man bliver ikke konge, bare fordi man er højt hævet over de andre," fnøs elefanten.

En grib satte sig i træet tæt ved. Den hørte, hvad de talte om.

"I må kæmpe om æren. Den, der først når op på toppen af det høje bjerg, er kongen over alle dyr." Den pegede på bjerget i det fjerne.

"Det er nemt," sagde aben. "Kald de andre dyr sammen. Så kan vi få det klaret."

Snart var alle de dyr samlet, som gerne ville være konge. Der var små og store. Kryb og kravl. Pels og fjer. Og skind og ben.

Men løven var der ikke. Den sov til middag og ville ikke forstyrres.

Dyrene gjorde sig klar. Alle ville gerne vinde.

"En, to, tre, NU!" råbte gribben.

Alle satte kurs mod bjerget. Alle ville gerne nå først til tops. Der rejste sig en stor sky af støv efter dem.

"Jeg kommer først," råbte geparden. "Jeg kan løbe hurtigst."

Men den spurtede så hurtigt, at den snart blev træt.

Aben fik sidestik.

Gnuen gik den gale vej. For det gjorde alle de andre gnuer også.

Næsehornet havde ikke så gode øjne. Den løb bare i ring.

Og sådan gik det den ene efter den anden.

Kun elefanten og giraffen blev ved. De var stædige begge to.

Efter flere timers hård gåtur så de op mod bjergets top. Der var stadig langt igen.

De så også savannen dybt nede under dem. Grøn og saftig.

Elefantens mave rumlede. Giraffen var øm i benene. Og kold om ørerne.

"Skal vi ikke bare lade den løve blive ved at være konge?" sukkede den.

Elefanten var helt enig. "Hvad skal vi også på det bjerg?" sagde den.

Enden blev, at de gik tilbage. Ned på den grønne savanne. Ned for at spise en masse mad.

Hvis løven gad være konge, kunne den bare få lov. I det mindste spiste den jo ikke græs som elefanten. Og den spiste heller ikke de lækre grene. Det var giraffens livret.

Derfor er løven stadig dyrenes konge. Også selv om den bare sover det meste af tiden.

KAPITEL 5

Daladala

Det er lørdag, og **markedet** er det sædvanlige mylder. Amal holder godt fast på Dona. Han prøver at huske, hvor det var, at de så malerierne med Kilimanjaro på. Han håber virkelig, at han har penge nok til at købe et. Når deres mor kommer hjem i aften, skal det hænge på væggen. Som et ekstra vindue.

Der er ellers nok af andre ting at kigge på her. Dona stopper hele tiden op og skal se og snuse til ting. Hele tiden plager hun: "Skal vi ikke smage de der stegte fisk. Åh, og se lige de kager."

"Kom nu," siger Amal utålmodigt og trækker af sted med hende. "Vi skal hen til tingatinga-maleren."

MARKED

Overalt i Dar es Salaam og i resten af Tanzania er der markeder. Små markeder eller kæmpestore markeder. Her gør alle deres daglige indkøb. Man kan få alt mellem himmel og jord. Grøntsager, frugt og kød. Og masser af nye og brugte ting – tøj, værktøj, brænde, radioer, pynt til håret, dele til cyklen og ting til huset.

"Er det overraskelsen?" Dona lyder næsten lidt skuffet. "Skal vi glo på malerier?"

"Vi skal købe et," retter Amal. "Til mor. Kan du huske det, vi så. Det med Kilimanjaro? Det skal mor have. Vi får T'hiku til at hjælpe os med at hænge det op derhjemme. Det bliver næsten ligesom at kigge ud af et vindue. Så kan mor se på bjerget hver dag."

"Det er en god idé," nikker Dona efter at have tænkt lidt over sagen. "Men koster sådan et ikke mange penge?"

"Helt billigt er det nok ikke," indrømmer Amal. "Men jeg har sparet lidt op."

Pludselig peger Dona ivrigt i en bestemt retning.

"Se, der er ham der, du snakkede med den anden dag."

Hun har ret. Nu får Amal også øje på Maxi. Han driver rundt henne mellem boderne.

Et øjeblik efter har Maxi også fået øje på dem. "Løvedreng," udbryder han, og snart er han på vej hen mod dem.

"Hvorfor kalder han dig hele tiden løvedreng?" vil Dona vide.

"Ikke for noget," siger Amal og bliver lidt varm om ørerne.

Maxi når frem og opdager, at Amal ikke er alene. Han flytter blikket ned til Dona. "Hvad er det der?" spørger han.

"Det er min lillesøster."

Kæmpe trafikprop:

I storbyen Dar es Salaam er der rigtig mange biler. Mange steder i byen er der heller ikke nok veje. Det betyder, at folk må holde i lange bil-køer, når de skal rundt i den store by. Det kan tage lang tid!

Mange motorcykler:

Man kommer lidt hurtigere frem i Dar es Salaam, hvis man kører på cykel eller på motorcykel. Så dem er der mange af. Her er der en hel familie med på motorcyklen. Det ser ikke helt sikkert ud.

WAUZAJI WA

Pendezi
nyumba ya
jenga n

Dar es Salaam
Mwanza

“Kan din mor ikke se efter hende?”

“Hun er på job,” siger Amal.

“Amal har penge,” siger Dona glad og ser op på Maxi. “Vi er ude for at købe en overraskelse til vores mor.”

Amal klemmer hendes hånd. “Av!” siger hun.

På en måde vil Amal gerne være sammen med Maxi, men på den anden side vil han også gerne ordne det her med Dona. Det kommer lidt på tværs, at Maxi pludselig blander sig.

“Hvad er det for en slags overraskelse?” spørger Maxi.

“Et maleri,” oplyser Dona, inden Amal når at svare.

“Ah,” nikker Maxi med kendermine. “Tingatinga? Så kender jeg lige det rigtige sted. Kom med.”

Han lægger armen venskabeligt om Amals skuldre og fører ham med sig. Amal holder godt fast i Donas hånd.

Snart står de i udkanten af markedet. Der hvor **daladalaerne** holder. Maxi vinker dem med sig.

“Hvad skal vi?” spørger Amal en smule usikkert.

“Hvis du skal købe tingatinga, så skal du gøre det et rigtigt sted. Lyt til en ekspert.” Maxi gør tegn til chaufføren, at de skal med.

“Det er rent skrammel på det her marked. Næh du, vi tager helt ind til byen. Der får du noget for pengene.”

“Men ...” begynder Amal.

Maxi puffer ham og Dona om bord. “Nu ikke så meget snak. Far her har styr på det. Stik mig lige lidt mønt, mand. Det er jo ikke gratis at køre bus, vel?”

DALADALA

En daladala er en minibus. Dem ser man overalt i Dar es Salaam. Det er den vigtigste måde for folk at komme rundt på. De er altid helt proppet med folk. Og så er daladalerne ofte malet med flotte billeder af Jesus, foldboldspillere, flag eller alt muligt andet.

“Har du ikke penge selv?” forsøger Amal.

“Kom nu, bussen kører snart,” siger Maxi og rækker en flad hånd frem.

“Hvis der er nogen, som har forstand på tingatinga, så er det mig, mand,” siger Maxi, da de bumler af sted i den stopfyldte minibus. De kører i en evighed. Det er varmt. Og der bliver mere og mere trafik. Flere og flere stiger på.

Da de endelig er fremme, er der et mylder overalt. Husene er også blevet højere, og alt ser fremmed ud.

“Er det her det rigtige Dar?” spørger Amal.

En moderne storby:

Ikke alle mennesker i Tanzania er fattige. Mange folk i storbyen Dar es Salaam har et godt arbejde og tjener penge. Inde i byen er der både store supermarkeder, butikker med dyre varer og biografer.

Høje huse:

Der bliver flere og flere mennesker i Dar es Salaam. Heldigvis er der også flere og flere af dem, der klarer sig godt. Derfor bliver der også bygget mange nye højhuse med fine lejligheder og kontorer.

“Tingatinga-land,” nikker Maxi. Han trækker dem hen til boderne tæt på holdepladsen. “Pyh, jeg er tørstig,” siger han. “Kom lad os lige få skyllet halsen. Du giver da en cola, ikke? Nu, hvor jeg har fået jer helt hertil.”

“Jeg er også tørstig,” siger Dona.

Amal tøver. “Altså jeg ...,” begynder han.

“Kom nu, skal din lillesøster måske også dø af tørst?” spørger Maxi utålmodigt. “Frem med gysserne.”

Lidt efter står de og drikker af hver sin dåse. Det vil sige, Amal og Dona deler. Amal er ikke tørstig. Det siger han i hvert fald. Han er ret urolig for sine penge, som allerede er ved at få ben at gå på. Og det har kostet en hel måned med rumlende tom mave at spare dem sammen.

“Hvor er de malerier så?” spørger han Maxi. “Du sagde, de var her.”

“Kom med,” siger Maxi og tørrer sig om munden med hånden.

De driver rundt på må og få. Snor sig ind og ud mellem madboder og mennesker. Amal holder godt fast i sin lillesøster. Han holder samtidig godt øje med Maxi, som fører an. Maxi gør holdt ved en bod fyldt med runde kager.

“Hey, giver du ikke en **vitumbua**? Jeg har ikke ædt i timevis.”

Amal lader, som om han ikke hører Maxis plageri. Men Maxi giver ikke op. “Hvem gav en banan den anden dag?” spørger han, da han fornemmer Amals tøven.

Lidt efter står Maxi og hugger en kage i sig. “Skal I ikke have noget?” spørger han.

“Vi er ikke rigtig sultne,” siger Amal.

“Jeg er,” hvisker Dona.

“Nej, du er ej, og desuden er vi her for at købe et maleri til mor. Husk det.” Amal ser utålmodigt på Maxi. “Nå, hvor finder vi den tingatinga-maler?”

“Du skal lige se noget først,” siger Maxi ivrigt og sætter kurs mod den anden side af vejen. Amal trækker Dona med sig.

VITUMBUA

En slags æbleskive, som sælges på alle markeder i Tanzania. Den er lavet af rismel, kokosmælk og kardedomme. Den bliver stegt i olie. Den kan spises lige, som den er. Den kan også spises med syltetøj. Mange laver også en anden slags vitumbua, som spises med bønner og persille.

En cykel er god at have:

I Tanzania har de færreste råd til at købe en bil. En cykel med lad på kan også bruges til at komme rundt med sine varer.

Op på hovedet!

Hvis man heller ikke har råd til en cykel, så må man selv bære sine varer frem og tilbage. Det nemmeste er at bære tunge ting på hovedet. Så føles det ikke helt så tungt. Men man skal være god til at balancere!

De krydser en stor vej. Heldigvis holder alle bilerne stille i en kæmpe **trafikprop**.

Maxi viser ham hen til en kæmpe stor bygning med guldbogstaver på facaden. "Der er den sejeste spillehal herinde. Kom med."

Indenfor er der køligt og rart. Amal må indrømme, at stedet ser spændende ud. Høj musik, vifter i loftet og blinkende lys.

"Bare lige et hurtigt kig," lover Maxi.

Amal kigger ind i det larmende virvar. Maxi skæver til Dona. "Kan hun ikke vente her?"

Amal sætter sig på hug foran Dona. "Kan du?" spørger han. "Vi er tilbage om et øjeblik."

"Men hvad med mors overraskelse?"

"Jeg skal bare lige vise din storebror noget," lover Maxi. "Og bagefter køber vi det der maleri, okay?"

Han giver Dona et lille tryk på næsen, og så hiver han Amal med sig. Igen må Amal punge ud, men han lader sig rive med af de lokkende maskiner. Maxi har allerede taget plads i et racersæde, og på skærmen farer en bil afsted. Maxi flår i rattet, og en brølende motorlyd høres. Det her er godt nok noget andet end ude i Chanika.

Da spillet er forbi, farer Maxi videre til den næste maskine. Amal ser sine penge blive slugt af maskinerne alt for hurtigt. Men

der er også meget at se på. Snart glemmer han tid og sted, indtil den sidste maskine pludselig blinker med GAME OVER!

Først nu kommer Amal i tanken om søsteren. Han haster mod udgangen. Maxi følger bagefter, mens han brokker sig over, at de allerede skal gå.

Da de igen står ude foran, opdager de det straks begge to: Dona er væk!

Isenkræmmeren har næsten alt:

Der findes både store supermarkeder og små butikker i Tanzania. Men de små butikker er der flest af. De er altid helt proppet med ting og sager. Her hos isenkræmmeren kan man købe alle mulige ting til hus og have.

Flotte kjoler:

Nogle kvinder i Tanzania har deres eget lille skrædderi. Det er en butik, hvor de syr kjoler af stof i mange flotte farver og mønstre. Det er nogle gamle symaskiner, men de virker helt fint.

KAMÆLEONEN

En kamæleon sidder i en busk. Den kan skifte farve, så den ligner det, den sidder på. Så er den næsten usynlig. Lige nu er den grøn, ligesom busken.

Kamæleonen får øje på en græshoppe. Det er godt at være grøn, når man skal fange en græshoppe, tænker den. Den skal lige til at skyde sin lange, klistrede tunge ud og snappe græshoppen.

Så ryster hele busken. Og så er græshoppen væk i et hop.

Noget stort og plettet maser sig forbi kamæleonen. Der lyder også et højt brøl. Det er leoparden. Og nu bliver kamæleonen væltet ned på jorden.

I en fart må den skifte farve. Fra grøn til brun. Samme farve som jorden.

"Hvem er det, som kommer brasende, så det hele ryster?" råber den surt.

"Undskyld, jeg så dig ikke," siger leoparden. "Men hvorfor sidder du også

altid i den busk? Du kan finde meget større dyr at spise nede på jorden."

"Siger du det?" Kamæleonen ser sig omkring.

"Ja, hvorfor nøjes med en græshoppe, når du kan få en hel gazelle? Der er masser af kød på!"

Måske skulle man prøve det, tænker kamæleonen.

Med tungen lige i munden går den afsted for at fange en gazelle. Den leder og leder. Dens øjne kigger til alle sider.

Lidt efter kommer en bøffel trampende. Den tramper næsten på kamæleonen.

"Se dig for, din store bøf!" råber kamæleonen.

"Undskyld. Jeg kunne ikke se dig," siger bøflen. "Hvad laver du nede på jorden?"

"Jeg er på jagt," siger kamæleonen. "Efter gazeller. Der er masser af kød på."

"Aha." Bøflen klør sig med sit ene horn.

"Ved du, hvor jeg kan finde en gazelle?" spørger kamæleonen.

"Prøv nede ved floden," siger bøflen.

God idé, tænker kamæleonen. Den er også tørstig efter den lange gåtur i solen. Den sætter kurs mod floden.

Jorden ved floden er mørkerød. Ved bredden står en gazelle og drikker.

Kamæleonen skifter farve og bliver rød.
Så kan gazellen ikke se den.
Kamæleonen sniger sig frem. Snart står
den lige bag gazellens ene ben.

Masser af kød på, tænker den. Mæt skal
jeg nok blive.

Så skyder den sin lange tunge ud.
Svup!

"Uf," lyder det fra gazellen. Den farer
afsted. Men kamæleonen holder godt fast
med sin klistrede tunge.

"Nu har jeg dig," siger den.
Kamæleonen bliver slæbt afsted. Men
den giver ikke slip.

Gazellen løber ind mellem nogle
klipper. Kamæleonen slår mod de grå sten.

"Av!" råber den.

Den vil gøre sig grå, men nu løber
gazellen ind i et krat.

"Øv!". Den bliver ramt af en kvist.

"Av, Av!". Den bliver slået mod en gren.

Nu må kamæleonen give slip. Dens
tunge ruller ind i munden igen.

Den falder ned i en busk.

Den er nærmest slået gul og blå.

"Dumme leopard," siger den. "Dumme
gazelle. Fra nu af vil jeg bare spise
græshopper."

Og så skifter den farve til grøn igen.

Det er, derfor Afrikas kamæleoner næsten
altid sidder i en busk. Og er helt grønne.
Og vildt sure at se på. For der er ikke
meget kød på græshopper.

KAPITEL 6

Væk!

Amal føler, at han er ved at dø. Hvordan skal de dog finde hans lillesøster i dette mylder?

“Hvad gør vi?” jamrer han.

“Slap af, hun er sikkert ikke langt væk.” Maxi ser rundt. Men nu er det selvsikre smil forsvundet fra hans ansigt. Han har fået et lidt bekymret udtryk. Han ligner næsten en, som selv er blevet væk.

Og der er ingen Dona at se. Ingen steder. Kun fremmede ansigter. Det er en katastrofe. Amal kan ikke vende hjem uden hende. Hvad vil hans mor ikke sige? Og T’hiku?

“Kom vi må finde hende.” Han trækker af med Maxi, hiver ham med sig. Han er rasende på sig selv. Og på Dona. Hvorfor kan hun aldrig blive, hvor hun skal? Men mest er han rasende på Maxi. Hvad skulle de også helt hertil for? De har ikke noget at gøre her, og nu har han næsten ikke flere penge. De grådige maskiner åd næsten hele hans opsparing.

“Det var også dumt, at vi skulle have hende med,” siger Maxi.

“Hold din mund,” hvæser Amal. “Jeg skulle aldrig været gået med dig eller have lyttet til dig.”

“Nå, nu er det pludselig min skyld, at din søster er skredet,” himler Maxi op. “Det er måske også min skyld, at din far er blevet ædt af en løve?”

Amal bider tænderne sammen. Han ser sig desperat omkring. Hvor kan hun være henne?

“Dona!” kalder han højt ud over pladsen.

“Her vil man hjælpe dig med at finde et maleri, og så skal man høre på den slags.”

“Du har kun hjulpet til med at bruge penge,” siger Amal. “Man skulle ellers tro, at én med sådan nogle sko selv havde penge. Er din far måske ikke en berømt rapper?”

“Kan jeg gøre for, at jeg lige har glemt mine penge derhjemme?” Nu er det Maxi, der skumler.

Bajaji'en er ikke helt kaput:

Denne væltede bil er en lille taxi. Den har tre hjul og kaldes en bajaji. Den er gammel og slidt, men ejeren er god til at reparere den. Så den kan køre mange kilometer endnu.

Cykelsmeden har travlt:

Mange mennesker i Dar es Salaam har en cykel. Hvis cyklen går i stykker, så er der altid en cykelsmed i nærheden, der kan reparere den.

Lidt efter er de tilbage på det store marked. Pludselig hiver Maxi fat i Amals arm og trækker ham ind mellem nogle boder. "Duk dig," hvæser han.

"Hvad sker der?" siger Amal.

"Hun må for alt i verden ikke se mig." Maxi bider sig i læben og trykker hovedet helt ned mellem skuldrene. Amal kan se en kvinde nærme sig. Desværre har hun kurs lige mod den bod, hvor de skjuler sig.

"Maxi," udbryder hun, da hun får øje på ham. "Hvad laver du her? Hvorfor sidder du der og gemmer dig?"

Kvinden kigger ned på dem, men mest ser hun på Maxi,

"Miss Cibbu?" Maxi kommer på benene og forsøger at lyde overrasket. Men hans smil virker lidt påklisset.

"Maxi? Hvad laver du så langt hjemmefra?" Damen sender ham et skarpt blik.

Maxi ser utilpas ud. "Det ... øh ... vi er bare ude at shoppe ..."

Kvinden rynker brynene. "Men du skulle jo være på **børnehuset** nu. Skulle du ikke hjælpe i køkkenet i dag?"

Børnehuset! Amal ser måbende på Maxi. Er det ikke der, de forældreløse børn bor?

Maxi skuler tilbage.

BØRNEHUSET

Nogle børn har ikke en mor og far, de kan bo hos. Nogle af dem kan bo i et børnehus i stedet. SOS Børnebyerne har mange af den slags børnehuse. Her får børnene en SOS-mor, der passer på dem. De får mad og tøj og kommer i skole. Og de bor sammen med andre børn, der bliver en slags søskende.

"Sagde du ikke, at din far var en berømt rapper?" spørger Amal.

Damen sukker bare dybt og ser på Maxi med blik, der siger alt.

"Er det nu det, du går og siger til folk, Maxi?" siger hun hovedrystende.

"Og hvad så?" forsvarer Maxi sig. "Ham der går og fortæller, at hans far er blevet ædt af en løve. Som om det passer."

Plastiksamleren kan tjene lidt penge:

Drengen her har samlet et kæmpe læs med tomme plastikflasker på gaden. Han kan sælge flaskerne til en fabrik. Bunken her giver nogle få kroner. Flaskerne kan bruges til at lave ny plastik ud af.

Leder på lossepladsen:

Nogle mennesker er meget fattige. De går rundt på lossepladsen og leder efter ting, som de kan reparere og sælge. Det kan være et par gamle sko, noget tøj eller plastikflasker.

“Det har han helt misforstået,” siger Amal uden at møde Maxis blik. “Min far blev stukket af en myg og fik malaria. Men det er sandt, at han er død.”

“Men du sagde...,” buser det ud af Maxi, “du sagde, det var en løve, din løgnhals.”

“Du er ikke et hak bedre selv,” fnyser Amal. “Og nu har jeg ikke tid til at stå her og ævle.”

“I to har vist ikke så meget at lade hinanden høre. I må hellere se at komme tilbage til Chanika straks,” siger Miss Cibbu.

“Vi skal først finde en, som er blevet væk,” siger Maxi og skynder sig at trække af med Amal.

“Vi skal nok finde hende,” lover Maxi, da de er sluppet væk.

Amal svarer ikke. Han gider ikke tale med en løgner. På den anden side er han jo ikke bedre selv. De har begge fortalt en usandhed for at gøre sig mere interessante. Alt det er bare lige meget nu. Det eneste, der betyder noget, er, at de finder Dona. Han kan simpelthen ikke komme hjem uden Dona. Og hvordan skal hun nogensinde selv finde hjem i den her kæmpeby?

De farer rundt. Spørger alle mulige. Beskriver Donas tøj og hvordan hun ser ud. Der er bare ingen, der har set hende. Til sidst bliver de oven i købet væk fra hinanden. Eller måske ser Maxi bare sit snit til at smutte, nu hvor det hele pludselig ikke er sjovt mere.

Amal ender ved spillehallen igen. Han er udmattet og aner ikke sine levende råd. Han har bare lyst til at dø. Han lukker øjnene og håber, det hele bare er en ond drøm. At når han åbner dem igen, så vil Dona stå foran ham.

Han åbner dem.

Dona står foran ham. Hun holder Maxi i hånden, og hun ser ikke spor bange ud. Amal springer op.

“Hvor har du været? Vi har ledt overalt.”

“Ingen steder,” siger Dona lidt overrasket. “Jeg var bare inde og låne toilettet. Al den cola løb lige igennem. Og bagefter gik jeg ind for at se efter jer.”

“Det må du aldrig gøre mere.”

“Hvad? Drikke cola? Har du tudet, dine øjne er helt våde?”

Amal glemmer, hvor gal han har været på sin søster, og giver hende et kram.

Solide træbåde:

Der er mange fiskere ved kysten i Tanzania. De har brug for nogle gode og solide både, når de skal ud på havet. Der kan nemlig godt komme nogle meget store bølger i Det Indiske Ocean.

Så er der helt frisk fisk!

Havet ud for Tanzania er fuldt af mange slags fisk. Store og små. Fiskerne ved aldrig, hvad de får på krogen eller i nettet. Fiskeren her ser ud til at være godt tilfreds med dagens fangst.

“Nu skal vi hjem,” siger han og tager Dona i hånden.

“Men maleriet,” udbryder Dona. “Overraskelsen til mor?”

“Det ... det køber vi en anden dag.”

“Jeg sagde jo, at hun ikke var langt væk,” griner Maxi lettet og går efter dem. Amal svarer ikke.

“Okay, hvorfor er du sur? Du kan da i det mindste sige tak. Uden mig havde du aldrig fundet hende.”

Uden dig havde vi aldrig været her, tænker Amal, men mumler alligevel et tak. Trods alt.

“Hey,” udbryder Maxi glad og klapper ham på ryggen. “Vent lige, mand. Skal vi ikke lige kigge på de der malerier? Jeg sagde, jeg ville vise dig et tingatinga-sted, og her er det.” Maxi slår ud med armene. Han har ret. Lige fremme er en opstilling af malerier.

Modvilligt følger Amal med ind i værkstedet. Hvor han end ser hen, er der malerier. Inde bagved sidder malerne og arbejder. En smører farver på lærrederne. En anden tegner detaljerne op med en tynd pensel. De bruger cykellak, som lugter stærkt.

Malerierne er selvfølgelig flotte, og Maxi havde ret. Der er langt flere at vælge imellem end på det lokale marked, men hvad hjælper det, når ens lomme næsten er tom?

Maxi holder et rigtig flot maleri op. Amal kigger på det og sukker.

Kilimanjaro er lige foran ham, men aldrig har det været længere borte.

Der er travlt hos tingatinga-maleren:

Tingatinga er navnet på en særlig måde at lave malerier på. Malerierne forestiller ofte de flotte dyr, som lever i Tanzania. Tit arbejder flere malere sammen og deles om pladsen på et stort værksted.

Stærke farver:

Tingatinga-malerne bruger stærke farver til at male med. Opfinderen af tingatinga hed Edward Said Tingatinga. Da han levede, boede han netop her i Dar es Salaam. Hans malerier blev meget populære.

KAPITEL 7

Madlavning

Det er en modløs Amal, som sidder i daladala'en på vej tilbage til Chanika. Malerierne var langt dyrere, end han havde forestillet sig. Han havde ikke engang råd til at købe et uden ramme. Og slet ikke efter deres dyre tur på markedet.

Dona er faldet i søvn med hovedet i hans skød. Maxi er også stille. Hans mobil er løbet tør, og de flotte sko helt grå af støv. Alligevel forsøger han at opmuntre Amal.

“Op med humøret,” trøster han. “Vi finder ud af noget. Jeg kender en, som måske kan male et billede til dig. Jeg taler med ham. På ære!”

Ja, ja, tænker Amal. Som om du gør!

De når tilbage til Chanika, og Amal vækker Dona og siger, at de er hjemme. Maxi er væk, før Amal kan spørge, om de ikke kan deles om betalingen. “Vi ses i skolen på mandag,” lyder det, og så er han smuttet.

Amal og Dona må gå det sidste stykke alene.

De bevæger gennem markedet. Amal lader et træet blik løbe hen over alle varerne. Kokosnødder, chilier, kartofler. **Kassava-chips**. Mangofrugter. Han sætter farten ned og kigger nærmere efter. Det er, som om hans hjerne forsøger at fortælle ham et eller andet.

KASSAVA-CHIPS

Sprøde chips, der er lavet af kassava. Kassava er en stor rodfrugt, der vokser i det meste af Afrika. Den minder lidt om kartoffel. Man kan også koge den eller lave den til mos. Kassava-chips kan spises som almindelige chips. De kan også drysses oven på en madret.

Amal står stille som ramt af lynet. Han kommer i tanke om lommebogen.

Hans fars opskrifter. Zanzibar-mix. Det hele ligger jo lige her foran dem. Han kan opskriften udenad. Kender sin fars tegninger ud og ind. De kan lave mad til deres mor. Så får hun alligevel en overraskelse.

Han tæller hurtigt sine sidste penge sammen. Der er sikkert lige akkurat nok til lidt indkøb.

“Dona,” udbryder han med et stort smil. “Nu ved jeg, hvordan vi kan overraske mor. Vi skal bare have T'hiku til at hjælpe os.”

“Kan hun da male malerier?” spørger Dona.

“Nej, men hun kan lave mad. Og jeg ved, hvad vi skal lave!”

Helt nyt hus:

Her i huset bor der en familie. De har fået et godt arbejde og har sparet penge sammen til at bygge deres eget hus. Rundt om huset er der en høj mur. Det er, fordi de ikke vil have, at nogen tyve bryder ind.

Familien er på besøg:

I huset bor der en far, en mor og tre børn. Ofte kommer børnenes mormor og farmor på besøg. Der er fine møbler i stuen. Men mormor og farmor vil helst sidde på de kølige fliser nede på gulvet.

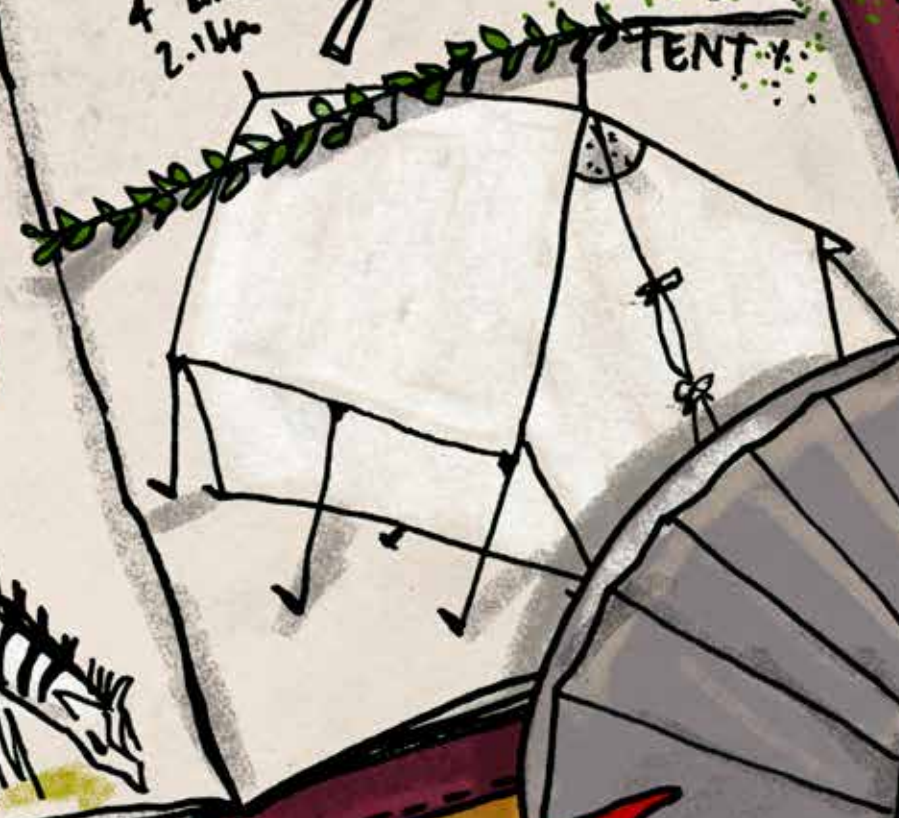

MISS MY FAMILY ♡♡♡

2.6 GRAMM
200 g SOCHNIK
1 LITER OF MILK
500 GRAM OF A
4 BAGS
2.14

MEAT
CHOPPED INTO SQUARES
PUT IN GARLIC FOR 2 HOURS
THEN ON FIRE

Tilbage i huset i huset breder han og Dona deres indkøb ud:

En kokosnød, en mangofrugt, lidt grønne og røde chilier. Og selvfølgelig kartofler og en pose Kassava-chips. Og så **krydderierne**: Nellike, kanel, kardemomme og gurkemeje. Amal læser omhyggeligt op fra farens notesbog. Han forklarer, hvordan de skal bære sig ad. Det er ikke svært, for de skal bare følge tegningerne.

T'hiku er heldigvis helt med på ideen. Inden længe har Amal sat både hende og Dona i sving.

“Når man laver Zanzibar-mix, gælder det om at mixe tingene på den rette måde,” forklarer Amal. “Nu gør vi præcis, som far har skrevet og tegnet.”

“Og vi hjælpes ad,” nikker Dona og griber mangoen og husets skarpeste kniv.

“Ja, nu går det løs,” jubler gamle T'hiku, som er helt oplivet ved tanken om, at de skal lave festmiddag. Snart er hun i gang med at rive kokos på sit kokos-rivejern.

KRYDDERIERNE

I Tanzania bruger de mange krydderier i maden. Nogle har de lært at kende af gæster fra andre lande. For eksempel fra Indien og Arabien. De dyrker selv mange slags krydderier på øen Zanzibar. Nogle af dem sælges også i danske butikker.

KOKOS-CHUTNEY

Det minder om syltetøj, men smager både sødt og stærkt. Det er lavet af revet kokos blandet med hakket mangofrugt og chili. Nogle putter også citron eller eddike i. Det kan pifte alle madretter op.

Amal leder slagets gang. Han ser på farens tegninger og læser op, hvad de skal gøre: Kogte kartofler skæres i tern. De skal ristes let. Suppen skal hældes over. Hvilken en suppe? Nå jo, en suppe lavet af vand, jævnet med mel og smør. Den får det hele til at samle sig. Og så krydderierne. Til sidst skal retten have et nip af den gule gurkemeje. For farvens skyld. Retten skal serveres med Kassava-chips, frisk **kokos-chutney** og chili til pynt.

Utætte huse:

De fleste mennesker i byen Dar es Salaam er fattige og bor i nogle meget dårlige huse. De huse er lavet af metalplader, pap og gamle planker af træ. Husene er ofte utætte og uden elektricitet.

Ikke meget plads:

De fattige familier bor ofte mange mennesker på meget lidt plads. Der er ikke plads til andre møbler end sengen. I stedet for hylder og klædeskab hænger tøjet på en tørresnor.

“Mor bliver glad, tror I ikke,” siger Dona med strålende øjne.

“Jo, hun bliver glad,” siger T’hiku, mens hun river kokos, så det står om ørerne på hende.

Bagefter hjælper hun Dona med at hakke chilier til den stærke dip, som man selv skal dryppe på retten.

Ved fælles hjælp får de efterhånden lavet det hele færdigt. I gryden ude bag huset bobler nu en tyk suppe. Tern af kartoffel ligger og hygger sig dernede. Amal drysser det sidste nip **gurkemeje** over og rører rundt. Straks får suppen en lys, gul farve.

“Så mangler vi bare én ting,” siger Amal.

“Ja, at få noget i skrutten,” siger Gamle T’hiku og slikker sig om munden.

“Nej, mor!” siger Amal. “Hun må være lige om hjørnet. Hun plejer at komme ved denne tid. Kom Dona, vi løber ud og kigger efter hende.”

GURKEMEJE

Et krydderi, som har en rigtig flot gul eller orange farve. Det farver også hele madretten gul. Der er gurkemeje i karri. Det er derfor, en karri-sovs bliver gul. Gurkemeje er en rod, som man graver op og tørrer. Så laver man den til et fint pulver.

Vandet skal hentes i dunke:

Ude på landet må folk ofte gå langt for at hente rent vand, som man kan drikke. Alle dunke bliver fyldt helt op. Bagefter skal de tunge dunke bæres hjem. Gederne får også lov til at slukke tørsten ved brønden.

Håndvasken i skolen:

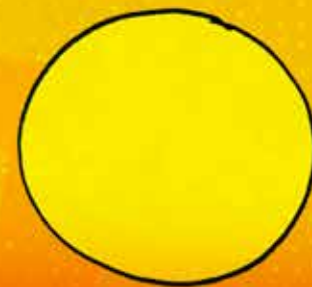
Drengene her er ved at vaske hænder. Der er ikke vandhaner på skolen. I stedet hænger der nogle flasker og dunke med vand. Der skal være vand nok til alle, så de skal spare på det.

MASAIEN OG LØVEN

En masai-dreng er ude med en flok geder. Han går på den tørre steppe med sin pind. Han finder vand til gederne. Og græs. Han passer godt på dem.

Bag en busk får han øje på en ung løve.

"Nu æder jeg dine geder," siger den.

"Vel gør du ej," siger drengen og løfter sin pind.

"Du er bare en lille myg. Dig er jeg ikke bange for," knurrer løven og kommer nærmere. Drengen må finde på råd i en fart.

"Hør, løve, vent dog et par år, for så vogter jeg ikke geder mere. Til den tid vogter jeg store køer. Så får du mere kød. Du bliver jo slet ikke mæt af de her små geder."

"Du er modig," siger løven. "Denne gang lader jeg dine geder være. Men når vi mødes igen, slipper du ikke så let."

Og så lusker løven væk.

Pyh, tænker drengen. Det var tæt på.

Nogle år går. Drengen vokser og bliver til en mand. Han får en fin, rød kappe. Han får køer. En hel flok. Han går ikke længere med en pind. Nu går han med et spyd.

En dag møder han løven igen. Også den er blevet voksen. Med stor manke og store poter og en stor sult.

"Nu æder jeg dine køer," siger den.

Løven går frem mod den første ko.

Men masaien griber sit spyd og går frem mod løven.

"Før var jeg en lille myg, men nu er jeg en bi. Nu kan jeg stikke. Og hvis jeg var dig, ville jeg også stikke. Stikke af!"

Og så kaster han spyddet mod løven.

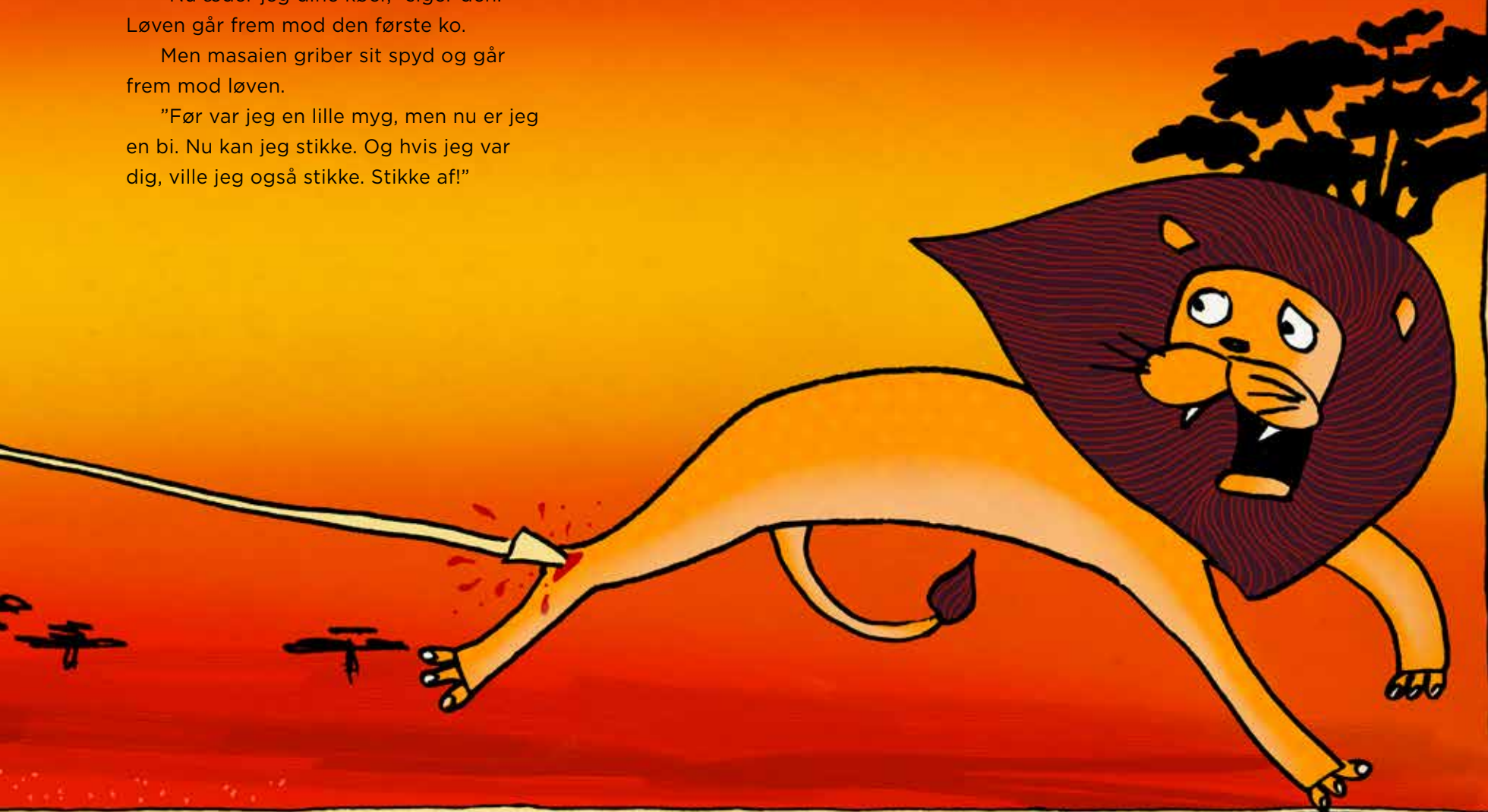
Den får det lige i benet og brøler højt.

Så stikker løven halen mellem benene og løber sin vej.

"Og bliv væk," råber masaien efter den.

Løven forstår, at det ikke kun er drengen, som er vokset. Hans mod er også vokset. Han er blevet en kriger. Og masai-krigere jager gerne løver. Især hvis løverne ikke holder sig fra deres dyr.

Den dag i dag siger man, at alle løver lister væk, når de ser masaiernes røde tøj. Derfor kan masaierne gå frit omkring med deres kvæg.

KAPITEL 8

Et godt måltid

Det bliver en dejlig aften. Mor er selvfølgelig træt, da hun kommer hjem, men da hun opdager, hvad der venter derhjemme, bliver hun glad.

“Jamen,” udbryder hun. “Har I lavet det til mig?”

“Det er bare en smule Zanzibar-mix,” siger Amal beskedent. Men inderst inde er han ret stolt. De fik måske ikke købt et maleri af Kilimanjaro, men smilet på morens ansigt er det hele værd.

“Ungerne kom slæbende hjem med grøntsager,” siger tante T’hiku. “Hvor de har alle de penge fra, er en gåde, men de har nok lavet ulykker.”

“Det har vi i hvert fald ikke,” forsikrer Dona. Amal er glad for, at hun ikke fortæller om dagens oplevelser.

En hyggelig stilhed breder sig, mens de spiser. Det er næsten, som om deres far igen er til stede i hytten. Deres mor ser rigtig glad ud.

Selvfølgelig er Amal ærgerlig over det med maleriet. Han prøver at undgå at se for meget på den tomme plads på væggen. Dér, hvor bjerget skulle have hængt. Det er hans egen skyld, at det gik galt. Han lod sig lokke på afveje af Maxi. Maxi, som sagde, at han kunne alt og vidste alt. Og som næsten fik brugt alle Amals penge. Det bliver svært at se ham i skolen på mandag.

Han vil ikke tænke på det nu. Lige nu er det bare godt at spise sig mæt. Zanzibar-mixen smager vidunderligt, og krydderierne varmer i hele kroppen.

Amal sender en varm tanke til sin far. Måske svæver han rundt på en sky over Chanika og nyder duften fra deres måltid.

Da de har spist, går Amal udenfor. Himlen er rød, og der dufter af brænderøg og mad alle vegne fra. I det fjerne bjæffer en hund. Et andet sted lyder der rytmer fra en ghettoblaster.

“Din opskrift reddede mig, far,” hvisker han. “Mor blev glad. Og ved du hvad? Jeg tror, jeg kan blive Tanzanias bedste kok. Med lidt held.”

KAPITEL 9

Bjerget

Det er mandag middag, og skolen er det sædvanlige mylder. Amal står i skyggen under kokospalmerne og forsøger at blive mæt ved at drikke vand. Hans mor har givet ham de sædvanlige madpenge med. Lige nok til at han kan købe lidt at spise i pausen. Men det har han ikke tænkt sig. Han må begynde helt forfra med at spare op. Hans mor skal bare have det maleri.

Pludselig står Maxi ved siden af ham. Amal har ellers ikke set ham i klassen. Måske har han sidder helt bagest og gemt sig for at undgå at møde Amal.

“Hej, løvedreng!” siger Maxi og blinker.

“Hej, gangster-rapper,” svarer Amal rapt. De smiler lidt flovt til hinanden.

“Har du sagt noget derhjemme?” spørger Maxi og ser lidt nervøs ud. “Om det med, at vi kom til at bruge alle din mors penge?”

PLASTIK-SANDALER

Næsten alle i Tanzania går i sandaler. Ofte er de lavet af plastik. Men de fleste er lavet af gamle bildæk. Intet går til spilde i Tanzania. Man kan se hele gader, hvor alle sidder og skærer såler til sandaler ud af gamle dæk.

“Det var faktisk mine egne penge,” svarer Amal.

Maxi måber et øjeblik, men ser så lidt lettet ud. Amal opdager, at Maxi har nogle helt andre sko på i dag. Almindelige **plastik-sandaler**.

Masai-by set oppe fra luften:

I det nordlige Tanzania lever masai-folket. De lever sammen med deres kvæg. Her ser du en lille masai-by fra oven med en række små, runde huse. Byen er beskyttet af et hegn af grene med torne. Så kan løverne nemlig ikke tage kvæget om natten.

Flotte masai-smykker:

Masai-kvinderne laver nogle meget flotte smykker. Før i tiden brugte de perler af ler. I dag bruger de mest glasperler. Alle farverne betyder noget bestemt. Gul er solens farve.

“Hvor er dine hiphop-sko?” spørger han.

Maxi trækker på skuldrene,. “Jeg var alligevel træt af de sko,” siger han, men ser alligevel en lille smule ærgerlig ud.

Amal forstår ingenting. Hvordan kan man være træt af sådan nogle flotte sko?

“Jeg har noget til dig,” siger Maxi og haler en rulle stof op af sin rygsæk.

“Til mig?”

“Ja, eller til din mor. Men så holder du også mund med, at jeg fik jer med ind til Dar og det med pengene. Aftale?”

Amal spærrer overrasket øjnene helt op. Det er et maleri. Af Kilimanjaro. Endda et rigtig flot et. Med sne på toppen af bjerget og med zebraer og elefanter på savannen nede foran.

“Var det sådan et, du var ude efter?” spørger Maxi.

Amal nikker. Han kan næsten ikke få et ord frem. Han ser på maleriet. Bjerget ligner på en prik udsigten fra deres gamle hus.

“Du må selv give din mor det,” siger Maxi. “Og sig så ikke, at gamle Maxi løber fra det, han lover.”

Endelig forstår Amal, hvad der er blevet af Maxis sko. Han har helt sikkert byttet dem væk for at få råd til det her!

“Du er ikke rigtigt klog,” griner Amal og ryster på hovedet.

Maxi forsøger at slå det hen og se sej ud. “De sko var alligevel ved at være for små,” siger han.

Han rækker hånden frem. “Er vi så venner?” spørger han.

Amal tager den. Han tager sin første rigtige ven i Chanika i hånden.

“Jeg har penge med,” siger han. “Kan du spise en samosa?”

Maxi lyser op. “Er du gal, om jeg kan!” udbryder han glad.

Sammen sætter de kurs mod madboden.

Masaierne kan hoppe meget højt:

Masaierne synger og danser på en helt speciel måde. Masai-krigerne dyster nemlig om, hvem der kan hoppe højest. Masai-krigerne kan hoppe en hel meter lige op i luften.

Drengehyrder:

Masaierne lever af deres kvæg og geder. Når drengene er helt små, bliver de sat til at vogte gederne. Når de bliver lidt ældre, får de lov til at vogte kvæget.

1

STORBYEN: DAR ES SALAAM

Sjove fisk på markedet

Dar es Salaam ligger ud til havet og har en stor havn. Alt fra enorme fragtskibe til bittesmå fiskerbåde sejler på kryds og tværs inde i havnen. Derfor må alle se sig rigtig godt for ude på vandet. Fiskerne sælger deres fangst på fiskemarkedet. Her kan man købe blæksprutter, krabber, rokker og en masse andre flotte fisk i alle størrelser.

De fattigste slum-kvarterer

De fattigste mennesker bor i et slum-kvarter. Det består af skure, der ofte bare er lavet af blikplader, presenning og papkasser. Der er sjældent toiletter, rent vand eller elektricitet. Mange slum-kvarterer bliver oversvømmet, når det regner meget. Så driver alt snavset også ind i husene, og så kan folk nemt få sygdomme som kolera og diarré.

Byen rundt i daladala

De fleste mennesker hopper ombord i en daladala, når de skal fra sted til sted i den store by. En daladala er en minibus. De er ofte helt proppet med folk. Det koster kun to kroner at køre med. Når du vil af, skal du råbe "susha". Det er swahili og betyder sådan cirka "stop, jeg skal af her".

Chanika

Chanika er en stor bydel i Dar es Salaam. De fleste, der flytter til byen, slår sig ned i en bydel som Chanika. De minder om kæmpe landsbyer. Folk bygger sig bare et lille hus, hvor de kan finde plads. Mange må dog starte med bare at leje et enkelt rum til en hel familie.

Også her er de fleste folk fattige. Men nogle klarer sig godt. Så det er lidt bedre at bo her end i de værste slum-kvarterer.

Tæl til 10 på swahili

Børn i Tanzania lærer at tælle til 10 på både engelsk og swahili. Se, om du kan tælle til 10 på de to sprog.

DANSK	ENGELSK	SWAHILI
En	One	Moja
To	Two	Mbili
Tre	Three	Tatu
Fire	Four	Nne
Fem	Five	Tano
Seks	Six	Sita
Syv	Seven	Saba
Otte	Eight	Nane
Ni	Nine	Tisa
Ti	Ten	Kumi

Swahili

I Tanzania er der mange forskellige stamme-sprog. De fleste kan også tale swahili. Swahili bliver også talt i flere af Tanzanias nabolande. Se, om du kan udtale ordene på swahili.

Karibu	Velkommen
Habari?	Hej, hvordan går det?
Nzuri	Fint, tak
Asante	Tak
Ndio	Ja
Hapana	Nej
Maji	Vand
Baridi	Kold
Moto	Varm

TANZANIAS NATUR

Kæmpekrabberne fra Chumbe

I Tanzania lever kokosnødde-krabben. Det er verdens største krabbe, som lever på land.

Den kan blive op til en meter lang.

Når solen går ned, kommer den frem for at finde mad. Den kan klatre op i de høje palmer og hente kokosnødder. Det er nemlig dens livret.

Kokosnødde-krabber smager godt. Derfor er de blevet sjældne. De fleste er nemlig blevet fanget og spist. På den lille ø Chumbe er der et par hundrede tilbage.

Her er det forbudt at fange dem.

Den farligste slange

Den sorte mamba er en af verdens hurtigste og giftigste slanger. Et bid af den kan slå et menneske ihjel på kun 20 minutter.

Den lever i Østafrika og altså også i Tanzania. Faktisk er den mere brun end sort. Navnet har den fået, fordi indersiden af munden er sort. Den holder til i træer og i det høje græs, hvor den jager fugle, mus og andre smådyr. Den holder sig helst væk fra mennesker og store dyr, men den angriber, hvis den føler sig truet.

Afrikas højeste bjerg

Afrikas højeste bjerg hedder Kilimanjaro. Det er næsten 6 kilometer højt. Det består egentlig af hele tre vulkaner. Men det er meget længe siden, de har været i udbrud.

Kilimanjaros top er et af de få steder i Afrika, hvor sneen lægger sig og bliver til is. Der er endda is på toppen hele året rundt. For 30 år siden var hele toppen dækket af is. I dag er store dele af isen og sneen smeltet, fordi klimaet er blevet varmere.

Ngorongoro-krateret

Tanzania har mange nationalparker. Her kan dyrene leve frit uden at blive jaget.

En af parkerne hedder Ngorongoro. Det særlige ved den er, at hele området er et gigantisk vulkan-krater. Nede i bunden af krateret er der nu en stor slette med græs. Her lever der mere end 25.000 dyr.

Tæt på Ngorongoro har man fundet fodspor efter nogle af de første mennesker i verden. De levede for over 3 millioner år siden. Alle mennesker i verden stammer faktisk her fra Tanzania og dets nabolande.

Gnuernes vilde vandring

På den mægtige Serengeti-slette vandrer gigantiske flokke af gnuer, zebraer og gazeller rundt for at finde frisk græs. Hele året rundt flytter de sig videre fra sted til

sted. Faktisk vandrer de store flokke af dyr næsten 3.000 kilometer om året.

Det er en farlig vandring, for både løver, krokodiller og andre rovdyr ligger på lur efter dem.

Der er allerflest gnuer i de store flokke.

En gnu ligner en sjov blanding af ko, hest og antilope.

Et gammelt sagn fortæller, at dengang Gud havde skabt alle dyrene, havde han nogle tilfældige dele tilovers. Dem satte han sammen til en gnu. Men det er selvfølgelig noget vrøvl.

En gnu er faktisk en slags antilope. Den ser bare spøjs ud.

Naturens skraldemænd

Ikke alle rovdyr på savannen er hurtige og stærke nok til selv at fange andre dyr, de kan spise. I stedet lever de af at spise ådsler. Et ådsel er en død dyrekrop.

Det kan for eksempel være en elefant, der er død af alderdom. Det kan også være en zebra, som er blevet nedlagt af løverne. Så kommer hyænen, sjakalen, gribbene og marabu-storken og spiser resterne. På den måde har alle dyrene deres plads i savannens fødekæde.

A man in a maroon shirt and dark shorts stands on a sandy and rocky beach. He is holding a light-colored cloth. Next to him is a long, narrow wooden boat. The background features turquoise water, white waves, and a lush green island under a cloudy sky.

3

LIVET PÅ LANDET - OG VED VANDET

Små fisker-landsbyer

Tanzania ligger lige ud til havet. Derfor er der mange fisker-landsbyer langs kysten.

Fiskerne tager ud på havet tidligt om morgenen. De bruger net, spyd og kroge til at fange fiskene med. Nogle fisk sælger de på fiskemarkedet. Men de fleste fisk sælger de på en fiske-auktion i de store byer. På en fiske-auktion er det den, der byder flest penge, som får lov til at købe fiskene.

Mød masaierne

Langt ude på landet i Tanzania og i Kenya kan du møde masai-folket.

Masaierne lever sammen med deres køer og geder. De passer rigtig godt på deres dyr. Hver dag går masaierne ud med kvæget for at finde nye steder, hvor dyrene kan græsse. Når en dreng fylder fem år, kan han være med til at passe kvæget.

Det er sjældent, at masaierne spiser deres køer. Men de drikker mælken, som de ofte også blander med lidt blod fra koen. Det, mener masaierne, er sundt.

Masaierne er kendt over hele verden for deres flotte smykker. Masai-krigerne er også kendt for danse en særlig dans med deres spyd, hvor de hopper meget højt.

Masser af blomster og kaffe

Nogle af de blomster, du kan købe i Danmark, kommer helt fra Tanzania. For eksempel roser. Blomsterne dyrkes i kæmpestore drivhuse. Når de er plukket og pakket, bliver de straks sendt med fly til landene i Europa. Så er de stadig flotte, når de er nået frem til blomsterbutikken eller supermarkedet i din by.

Noget af kaffen i de danske butikker kommer også fra Tanzania. I Tanzanias bjerge er der nemlig mange store kaffefarme. Her vokser kaffen som små frugter på kaffebuske.

Først er frugterne helt grønne. Når de er blevet røde, skal de plukkes. Bagefter bliver de ristet til mørkebrune kaffebønner.

Krydderi-øen

I havet lige ud for Tanzania ligger øen Zanzibar. Den hører med til Tanzania.

Zanzibar er kendt for sine mange lækre sandstrande. Derfor kommer der masser af turister for at bade hvert år.

Øen er også kendt for krydderier. De har været dyrket her i hundreder af år. De fleste af de lækre krydderier, vi bruger i juletiden, kan vokse her: vanilje, kanel, kardemomme, nelliker og muskatnød.

I gamle dage var der også et stort slavemarked i Zanzibars største by, Stone Town. Her solgte araberne mennesker fra Afrika til andre lande. Slaverne så aldrig deres familier igen. Heldigvis blev handlen med slaver stoppet for 150 år siden.

Børn på markedet

Næsten alle børn i Tanzania kommer i skole. Desværre er der mange, som stopper igen efter et par år. Det er de børn, som kommer fra de fattigste familier. De skal hjælpe med at tjene penge.

Mange af dem sælger små ting på markedet som bananer, hængelåse eller plastik-posere. Ude på landet hjælper de i stedet med at passe dyrene og markerne.

Mange slags bananer

I Tanzania findes der mange forskellige slags bananer. Nogle bananer er gule, søde og bløde, som du kender dem.

Andre bananer er helt hårde og skal koges. Lidt lige som kartofler. Der er også nogle bananer, som kun kan bruges til at lave banan-øl ud af.

Årets projekt i 2016: Tanzania

Forestil dig, at du havde over 200 klassekammerater. At du måtte sidde på gulvet i timen, fordi der ikke var stole og borde nok. Sådan er skoledagen for mange børn, der går i kæmpeklasser i Chanika i Tanzania.

I år går overskuddet fra Børnenes U-landskalender til SOS Børnebyerne. Pengene vil hjælpe skolebørn i kæmpeklasser i Tanzanias største by, Dar es Salaam. Det er en af Afrikas hurtigst voksende storbyer. Hvert år flytter en kvart million flere mennesker til byen, og over halvdelen af dem er børn. Mange af de børn får en barndom midt mellem trafikpropper, bjerge af skrald, slum, fattigdom og utryghed.

Også i skolen er der trangt. Det mærker de især i Chanika. Det er en fattig bydel i Dar es Salaam. Her kommer der hele tiden flere børn i skolerne, men der er ikke bygget flere skoler. Der er heller ikke kommet flere klasseværelser, borde, stole, toiletter eller lærere. I nogle klasser er der derfor mere end 200 elever i ét lokale. Fordi der ikke er borde og stole nok, må over halvdelen sidde på gulvet.

En uddannelse er vigtig for at klare sig godt i livet. Derfor giver SOS Børnebyerne børnene i Chanika en bedre skolegang. Klasserne bliver delt i to, så der kun er halvt så mange børn i hver. Halvdelen af børnene skal gå i skole om formiddagen – og den anden halvdel om eftermiddagen.

Lærerne skal også i skole. De skal blive dygtigere til at undervise i store klasser. De skal også lære at bruge lege og aktiviteter i undervisningen.

Læs mere om projektet:
2016.u-landskalender.dk
sosbornebyerne.dk

SOS Børnebyerne

SOS Børnebyernes motto er: "Alle børn har ret til et kærligt hjem". Vi arbejder for at skabe trygge rammer for forældreløse og udsatte børn over hele verden. Vi hjælper de børn, der har mistet deres forældre, og vi støtter de børn, der er i fare for at miste dem. SOS Børnebyerne arbejder i mere end 130 lande over hele verden. I Tanzania giver vores projekter børn et kærligt hjem i SOS-børnebyer, støtter udsatte familier gennem familieprogrammer og styrker børns rettigheder og muligheder.

Læs mere på sosbornebyerne.dk

Børnenes U-landskalender

Danida og DR har samarbejdet om Børnenes U-landskalender siden 1962. Den er blevet en fast og velkendt tradition for børn, forældre og skoler i hele Danmark. U-landskalenderen rummer mange aktiviteter for børn:

- **Årets land:** Hvert år besøger vi et nyt u-land.
- **Årets u-landsorganisation og hjælpeprojekt:** Hvert år er en dansk u-landsorganisation med til at skabe Børnenes U-landskalender. De laver et særligt projekt, der hjælper fattige børn i årets land.
- **Årets låge-julekalender:** Masser af børn åbner lågerne på den populære julekalender. Overskuddet fra salget af kalenderen går til årets projekt.
- **Årets bog:** Hvert år skriver en god forfatter en bog, der giver danske børn et spændende indblik i årets land.
- **Årets skolemateriale:** Danida udgiver et stort undervisningsmateriale til flere fag, som handler om årets bog, årets land og om livet for børnene der.
- **Årets website:** Her kan børn opleve årets land i film, billeder, fakta, lydbøger, quizzer og meget andet. Den rummer både en åben del med viden til alle børn og en lukket del med oplevelser og opgaver til skolerne.
- **Årets film:** DR laver hvert år en hel række tv-udsendelser fra årets land. I 2016 kommer der udsendelser for børn i alle aldre – både på kanalerne DR Ramasjang og DR Ultra.

Danida

Danida er betegnelsen for Danmarks udviklingssamarbejde. Samarbejdet skal støtte udviklingslandene i deres egen indsats med at bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettigheder, demokrati, bæredygtig udvikling, fred og stabilitet.

Der findes ingen nemme løsninger, når et udviklingsland skal skabe bedre livsvilkår for sin befolkning. Det kræver indsatser på mange områder, f.eks. bæredygtig vækst og jobs, sikkerhed og fred, demokrati, menneskerettigheder og ligestilling. Det handler også om at sørge for, at unge mennesker kan se en fremtid for sig selv og deres familier dér, hvor de har hjemme.

Det kræver mange års målrettet indsats at skabe forbedringer, som virker og som varer ved. Udviklingslandene trækker selv det store læs i arbejdet, mens rigere lande som Danmark hjælper til. Danida arbejder ikke alene – men sammen med både virksomheder, myndigheder og danske og internationale organisationer.

Den måde at arbejde på skaber resultater. Danmarks udviklingssamarbejde har gennem årene bidraget til at skabe store og varige fremskridt i mange lande og for mange millioner mennesker verden over.

www.facebook.com/danida.dk

www.danida.dk

Amal og hans lillesøster er lige flyttet til kæmpebyen Dar es Salaam sammen med deres mor. Her er der markeder, mennesker, minibusser og mad i alle farver over det hele. Før boede de i en lille landsby, hvor de kunne se det flotte bjerg Kilimanjaro lige fra husets vindue.

Her i byen er alt anderledes. Amal kender ikke et øje, og hele familien savner deres bjerg. Men så får Amal en idé: Hvis de ikke kan komme til bjerget, så må bjerget jo komme til dem i stedet.

En historie om at være ny, om venskab, bedrag – og om mere end én hemmelighed.

Henrik Einspor har hentet inspiration til historien på en rejse rundt i Tanzania i 2016.

Bogen er rigt illustreret med tegninger af Dorte Bengtson og med fotos af Jeppe Gudmundsen-Holmgreen fra alle de steder, handlingen foregår. Bogen rummer også spændende fakta og tre sjove dyrefabler, der er ekstra nemme at læse selv.

Hør den som lydbog, og se også en masse spændende film, billeder, quiz og fakta om Tanzania. Du finder det hele på:

2016.u-landskalender.dk

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

I samarbejde med:

